

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 104/05-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. júna 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Alexandra Bröstla o sťažnosti J. V., bytom K., a Ing. P. F., bytom K., zastúpených advokátom JUDr. J. B., K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 24/95 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. V. a Ing. P. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach vo veci vedenej pod sp. zn. 24 C 24/95 porušené bolo.

2. Krajskému súdu v Košiciach p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 24/95 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. J. V. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie 70 000 Sk (slovom sedemdesiattisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Košiciach p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Ing. P. F. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie 70 000 Sk (slovom sedemdesiattisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Košiciach p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Krajský súd v Košiciach j e p o v i n n ý uhradiť J. V. a Ing. P. F. trovy právneho zastúpenia 8 604 Sk (slovom osemtisícšesťstoštyri slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu JUDr. J. B., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 13. apríla 2005 doručené podanie J. V., bytom K., a Ing. P. F., bytom K. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. J. B., K., označené ako „*Sťažnosť proti porušovaniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach*“. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovatelia namietajú zbytočné priet'ahy v konaní Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 24 C 24/95 o vyplatenie odmeny za využívanie podaného zlepšovacieho návrhu v sume 137 792 Sk.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia 29. septembra 1994 podali Obvodnému súdu Košice 2 (ďalej len „obvodný súd“) žalobu, ktorou sa domáhali vyplatenia odmeny za

využívanie podaného zlepšovacieho návrhu. Uvedená žaloba bola zapísaná pod sp. zn. 17 C 1343/94. Obvodný súd uznesením z 9. januára 1995 vyslovil, že v tejto veci nie je daná jeho vecná príslušnosť, a preto ju 16. mája 1995 postúpil na prerokovanie krajskému súdu. Po výzve účastníkom z 19. februára 1996 bol krajský súd nečinný do 6. marca 2003, keď uskutočnil prvé pojednávanie vo veci. Ďalšie pojednávania 2. apríla 2003 a 16. februára 2004 smerovali k upresneniu výšky nároku a k ustanoveniu znalca, ktorému krajský súd zaslal spis vo veci 16. novembra 2004.

Sťažovatelia podali 23. januára 2004 sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi krajského súdu.

Pretože o nároku sťažovateľov krajský súd ani po viac ako desiatich rokoch nerozhodol, sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a vydal tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 24/95 porušené bolo.

2. Priznáva sťažovateľom primerané finančné zadostučinenie vo výške 70.000,- Sk každému samostatne, ktoré im je povinný Krajský súd v Košiciach vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

3. Krajský súd v Košiciach je povinný sťažovateľom nahradiť trovy právneho zastúpenia podľa vyhl. č. 655/2004 Z. z... celkom...: 9.604,- Sk.“

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľov na neverejnom zasadnutí senátu 20. apríla 2005 podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a keďže nezistil dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona, uznesením č. k. II. ÚS 104/05-8 rozhodol o jej prijatí na ďalšie konanie.

Predseda krajského súdu vo svojom stanovisku doručenom ústavnému súdu 24. mája 2005 (Spr. 901/05) uviedol:

„Sťažnosť J. V. a Ing. P. F. považujeme za opodstatnenú, pretože v konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod č. k. 24 C 24/95 skutočne došlo k prieťahom.

K nedôvodným prieťahom v konaní došlo v období od 19. 2. 1996 do 6. 3. 2003, kedy súd vykonal iba tri úkony.

Sťažovatelia sa obrátili so sťažnosťou aj na predsedu krajského súdu, ktorý ich sťažnosť považoval za dôvodnú, v dôsledku čoho predmetné konanie je pravidelne sledované. Odvtedy už k prieťahom v konaní súdu nedochádza.“

Predseda krajského súdu súčasne oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní v tejto veci. Právny zástupca sťažovateľov oznámil 20. mája 2005, že títo súhlasia s upustením od ústneho pojednávania.

II.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia ich základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov...“, a porušenia práva upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...“, v konaní krajského súdu vedenom pod sp. zn. 24 C 24/25.

Účelom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Otázku existencie zbytočných prieťahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, o ktorej súd rozhoduje, b) správania účastníka konania a c) spôsobu, akým v konaní postupoval súd. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prejednávanej veci.

Pri uplatnení týchto kritérií ústavný súd súčasne berie do úvahy, že ich aplikácia je oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých zistil, že „súd bol celkovo nečinný a od podania žalobného návrhu neuskutočnil vo veci žiadne úkony“ (II. ÚS 4/03).

Ústavný súd po zistení, že v období od 28. februára 1996 do 6. marca 2003, t. j. počas viac ako siedmich rokov, krajský súd vykonal vo veci vedenej pod sp. zn. 24 C 24/95 iba tri úkony, nepovažoval za potrebné analyzovať namietané konanie podľa citovaných kritérií. Vo veci sa po troch prípravných úkonoch začalo konať po 6. marci 2003, pričom prvé pojednávanie bolo nariadené na 2. apríl 2003. Uvedené pojednávanie bolo odročené za účelom vydania rozhodnutia o doplatení súdneho poplatku po rozšírení žaloby. Ďalšie pojednávanie vo veci bolo nariadené na 16. február 2004, na ktorom krajský súd nariadil znalecké dokazovanie. Spis bol zaslaný znalcovi 16. novembra 2004 a po trojnásobnom predĺžení lehoty na vypracovanie znaleckého posudku bol tento predložený 28. februára 2005. V súčasnosti krajský súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom konania (listy zo 17. marca 2005).

Ústavný súd na základe týchto zistení a stanoviska krajského súdu mohol dospieť k záveru, že vo veci sp. zn. 24 C 24/05 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na tomto mieste ústavný súd poukazuje na to, že sťažovatelia sa žiadnym spôsobom nepričinili o taký stav konania, aký bol zistený v konaní pred ústavným súdom.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Keďže ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal krajskému súdu, aby vo veci sp. zn. 24 C 24/95 ďalej konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovatelia požadovali priznanie primeraného finančného zadosťučinenia po 70 000 Sk, pričom v odôvodnení sťažnosti okrem iného uviedli, že: „... *po dobu viac než 10 rokov vedenia súdneho sporu nie je rozhodnuté o ich nároku zbytočnými prietahmi a nečinnosťou krajského súdu. Týmto postupom krajského súdu im vznikla finančná ujma a právna neistota, ktorú už nie je možné dodatočne napraviť.*“

Vzhľadom na celkovú dobu nečinnosti okresného súdu vo veci sp. zn. 24 C 24/95, zohľadňujúc povahu veci, pozíciu sťažovateľov sprevádzanú pocitom neistoty, ako aj

naplnenie princípu spravodlivosti, ústavný súd považoval priznanie sumy 70 000 Sk každému zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania, ktoré sťažovateľom vznikli v súvislosti s ich zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. B., ktoré vyčíslil sumou 8 604 Sk. Náhrada bola priznaná za dvakrát dva úkony po 2 001 Sk (t. j. zo sumy o 20 % zníženého výpočtového základu 2 501 Sk za jeden úkon) a po 150 Sk režijný paušál.

Trovy konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júna 2005